

Zúfalý pokus Gruzínska

*Autor: Tomáš Valášek

Iba Michail Saakašvili vie, prečo sa pustil do vojny v Južnom Osetsku. Po štyroch dňoch sa riskantný krok gruzínskeho prezidenta obrátil na pohromu – ruské vojská okupujú celú provinciu a zbombardovali tri mestá v samotnom Gruzínsku. Navyše vypukli boje aj v ďalšej separatistickej oblasti, Abcházsku. Stálo to za to? Aj keď sa natíska záporná odpoveď, na konflikt sa treba pozrieť očami gruzínskej vlády. Pre Tbilisi bolo rozhodnutie bojovať zúfalým pokusom vymknúť sa spod čoraz tuhšieho ruského zovretia.

Saakašvili prišiel k moci v roku 2003 s jednoduchou víziou: chcel urobiť z Gruzínska normálnu, demokratickú krajinu. To znamenalo aj obnovenie jednoty územia a vstup Gruzínska do NATO. Pustil sa do toho rozumne. Začal ekonomické reformy, ktoré priniesli zahraničné investície a hospodársky rast. Cieľom bolo zatriť Gruzínsko a získať si podporu ľudí v inak veľmi chudobných separatistických provinciách.

Tbilisi tiež nadviazalo kontakt s progruzínskymi politikmi v Južnom Osetsku a v Abcházsku, a vytvorilo z nich niečo ako provinčné tieňové vlády. Tým chcel Saakašvili nabúrať monopol moci separatistických lídrov (bábkových figurín pod kontrolou Moskvy) a vytvoriť partnerov pre budúce spoločné spravovanie provincií.

Gruzínci spustili i modernizáciu armády ako jasný signál pre separatistov, že vláda môže na zabezpečenie jednoty územia využiť aj iné ako politické nástroje.

Saakašviliho plány boli však vždy kontrolované Moskvou. Tá už dávno nie je nezávislým arbitrom, ktorý pred rokmi pomohol ukončiť občiansku vojnu v Južnom Osetsku. Moskva vníma Gruzínsko – nezávislú, prosperujúcu krajinu s ambíciou vstúpiť do NATO – ako nebezpečný príklad pre celý región, v ktorom si Rusko nárokuje monopolný vplyv. Práve preto bolo Gruzínsko potrebné oslabiť a diskreditovať.

Moskva si správne vyrátala, že NATO ani Európska únia neprijmú Gruzínsko do svojich štruktúr, pokiaľ má na vlastnom území dve separatistické provincie a ruské vojská. Kremľ preto začal blokovat' snahy Tbilisi o zjednotenie krajiny a postupne odtrhávať Južné Osetsko od Gruzínska. Dosadilo do separatistickej vlády ruských občanov, rozdalo Juhooset'anomom ruské pasy, a začalo prepájať energetické siete v provincii s ruskými.

Namiesto integrácie Gruzínska sa rozkoly v krajine začali prehlbovať. K tomu prispeli i prešľapy gruzínskeho prezidenta, jeho neochota tolerovať opozíciu minulý rok takmer doviedla krajinu k prevratu. Rusko si pripútalo obe provincie k sebe, a začalo čím ďalej tým viac agresívnejšie útočiť na Gruzínsko.

Za daných okolností Tbilisi zrejme videlo vo vojenskom riešení jediné východisko. Vojna, ako mnohé zo Saakašviliho krokov, sa začala nešťastne. Ostrel'ovaním Cchinvali sa hneď v prvý deň Gruzínci pripravili o sympatie svetovej verejnosti. A odvtedy sa situácia pre Tbilisi len zhoršila.

Je ťažko povedať, či si naozaj Saakašvili myslel, že uspeje. Možno sa spoliehal na to, že Rusko nezakročí. A určite rátal so silnejšou západnou podporou. NATO mu však preukázalo medvediu službu. Na jarnom summite v Bukurešti časť aliancie zablokovala akčný plán členstva pre Gruzínsko. Bol by to býval symbolicky dôležitý krok na ceste Tbilisi do aliancie. Berlín (a Paríž a iní) sa však obávali reakcie Ruska, ktoré proti akčnému plánu vehementne protestovalo.

Svojím rozhodnutím dala aliancia Rusku jasne najavo, že keď Moskva zatlačí, tak spojenci cúvnu. Takže Rusko začalo tlačiť ešte viac – hoci Moskva diskkrétne podporovala gruzínskych separatistov celé roky, jej najprovokatívnejšie kroky prišli až po Bukurešti.

*Autor je riaditeľ pre zahraničnú politiku a obranu v rámci Centra pre európsku reformu v Londýne

Publikované so súhlasom autora a denníka SME

Originál článku: <http://www.sme.sk/c/4014998/zufaly-pokus-gruzinska.html>